

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริง ของมหาวิทยาลัยการศึกษาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

.....

วิธีสอนที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด คือ การสอนที่ให้ผู้เรียนได้สัมผัสการของจริงหรือสถานการณ์ที่เป็นจริง เพราะการที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงนั้น จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ยาวนานและเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ แต่ถ้าหากไม่สามารถปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นจริงได้ การเรียนการสอนที่ใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริง ก็เป็นทางเลือกที่ดีที่ให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับการเรียนที่สะท้อนความเป็นจริง ตามจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนได้กำหนดไว้

วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น ที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่สถานการณ์นั้น โดยใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริง ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง (ทศนา แคมมณี 2550 : 370)

การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริง นักวิชาการได้สรุปว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริง เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอนจัดสถานการณ์ขึ้นเลียนแบบของจริง โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการแก้ปัญหา ได้ใช้ทักษะกระบวนการคิด และการตัดสินใจจากสถานการณ์นั้น ๆ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทบาทหรือในสถานการณ์นั้น ๆ ให้มากที่สุด

องค์ประกอบสำคัญของวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

ทศนา แคมมณี (2550 : 370) กล่าวถึงการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. มีผู้สอนและผู้เรียน
2. มีสถานการณ์ ข้อมูล บทบาท และกติกา ที่สะท้อนความเป็นจริง
3. ผู้เล่นในสถานการณ์มีปฏิสัมพันธ์กันหรือมีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ในสถานการณ์นั้น
4. ผู้เล่นหรือผู้สวมบทบาทมีการใช้ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ
5. การตัดสินใจส่งผลต่อผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง
6. มีการอธิบายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูล และกติกาของสถานการณ์ วิธีการเล่น พฤติกรรมการเล่น และผลการเล่น เพื่อการเรียนรู้
7. มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ขั้นตอนของวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

การเตรียมการ ผู้สอนเตรียมสถานการณ์จำลองที่จะใช้สอน โดยอาจสร้างขึ้นเองเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยตรง ซึ่งถ้าจะสร้างขึ้นเอง ผู้สร้างจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการสร้าง รวมทั้งมีประสบการณ์ในสถานการณ์นั้นในความเป็นจริงหรือผู้สอนอาจเลือกสถานการณ์จำลองที่มีผู้สร้างไว้แล้ว หากตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการสถานการณ์จำลองที่วางจำหน่ายมีจำนวนไม่น้อย ผู้สอนสามารถศึกษาได้จากรายการและคำอธิบายซึ่งจะบอกวัตถุประสงค์และลักษณะของสถานการณ์จำลองไว้ สถานการณ์จำลองโดยทั่วไปมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ เป็นสถานการณ์จำลองแท้ กับสถานการณ์จำลองแบบเกม หรือที่เรียกว่า เกมจำลองสถานการณ์ สถานการณ์จำลองแท้ จะเป็นสถานการณ์การเล่นที่ให้ผู้เรียนได้เล่น เพื่อเรียนรู้ความจริง เช่น ผู้สอนอาจจำลองสถานการณ์นั้นในการตัดสินใจในเหตุการณ์ต่างๆ ส่วนเกมจำลองสถานการณ์ มีลักษณะเป็นเกมการเล่น แต่เกมการเล่นนี้มีลักษณะที่สะท้อนความเป็นจริง ในขณะที่เกมธรรมดาต่างๆ ไป อาจจะไม่ได้สะท้อนความเป็นจริงอะไรเกมจำลองสถานการณ์นี้มีอยู่ 2 ประเภทคือ เป็นเกมจำลองสถานการณ์แบบไม่มีการแข่งขัน เช่น เกมจำลองสถานการณ์การเลือกตั้ง เกมจำลองสถานการณ์การเลือกอาชีพ และเกม จำลองสถานการณ์การเลือกตั้ง เกมจำลองสถานการณ์การเลือกอาชีพ และเกมจำลองสถานการณ์แบบมีการแข่งขัน เช่น เกมจำลองสถานการณ์มลภาวะเป็นพิษ เกมจำลองสถานการณ์การค้าขาย เป็นต้น (ทิตินา แชมมณี 2550 : 371-372)

เมื่อมีสถานการณ์จำลองแล้ว ผู้สอนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในสถานการณ์จำลองนั้น และควรลงเล่นด้วยตนเอง เพื่อจะได้ทราบถึงอุปสรรคข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการเล่น จะได้จัดเตรียมการป้องกันหรือแก้ไขไว้ให้พร้อม เพื่อช่วยให้การเล่นเป็นไปอย่างสะดวกและราบรื่น ต่อจากนั้นจึงจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการเล่นไว้ให้พร้อม รวมทั้งการจัดสถานที่เล่นให้เอื้ออำนวยต่อการเล่น

ซึ่งสอดคล้องกับ อินทิตรา บุญยาทร (2542 : 102) กล่าวว่า ขั้นตอนเตรียมการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีรายละเอียด ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ ผู้สอนต้องกำหนดให้ชัดเจนว่า มุ่งหมายให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรม หรือเกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง การกำหนดจุดประสงค์ที่ชัดเจนจะช่วยให้การสร้างสถานการณ์จำลองง่ายขึ้น

2. กำหนดสถานการณ์จำลอง ผู้สอนต้องพิจารณาเลือกสถานการณ์ที่เป็นจริงในสังคมมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน และต้องเป็นสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วินิจฉัย ตัดสินใจที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่เป็นการก่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะที่ต้องการ

3. กำหนดโครงสร้างของสถานการณ์จำลอง ซึ่งประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

- 3.1 กำหนดจุดประสงค์ของสถานการณ์จำลอง

- 3.2 กำหนดบทบาทของผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคน

- 3.3 เตรียมข้อมูล เนื้อหา

- 3.4 กำหนดสถานการณ์ต่างๆ ให้เหมือนจริงในสังคม

- 3.5 ลำดับขั้นของเหตุการณ์ เวลา และปัญหาจากสถานการณ์

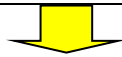
4. กำหนดและจัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ให้พร้อม

จากการศึกษาขั้นตอนของวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่ามีขั้นตอนที่สำคัญ คือ ขั้นเตรียมการสอน โดยผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดสถานการณ์ เตรียมอุปกรณ์สำหรับผู้เรียน รวมถึงกำหนดกฎเกณฑ์และกติกาให้พร้อม ขั้นดำเนินการสอน เป็นขั้นที่ผู้สอนเริ่มเสนอสถานการณ์ให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนให้เข้าใจถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ได้มากที่สุดและขั้นอภิปรายและสรุปผล ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปและอภิปรายบทเรียน หลังจากจบการจำลองสถานการณ์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง จึงได้ศึกษา ค้นคว้า และประชุมสังเคราะห์องค์ความรู้ร่วมกัน ทำให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริงที่เหมาะสมกับบริบทของการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง ดังนี้

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเสมือนจริง
ของมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

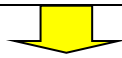
ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างแรงจูงใจ และระดมความคิด

- ผู้สอนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระ
- ผู้สอนสร้างแรงจูงใจ โดยการเล่าเรื่อง บรรยายสถานการณ์ เสนอเหตุการณ์ ให้สอดคล้องกับประเด็นเนื้อหาสาระ
- นักศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาสาระ
- ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันสรุปประเด็นการจัดกิจกรรมปฏิบัติการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ

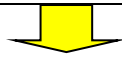
ขั้นที่ 2 ขั้นการวางแผนเรียนรู้

- ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมการปฏิบัติการเรียนรู้
- ผู้สอนและนักศึกษากำหนดสถานการณ์จำลอง
- กำหนดบทบาทของนักศึกษาตามสถานการณ์จำลองที่กำหนดไว้
- จัดเตรียมอุปกรณ์ สถานที่ สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

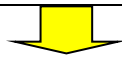
ขั้นที่ 3 ขั้นการรับรู้

- ผู้สอนให้ความรู้ตามเนื้อหาสาระของการเรียน
- นักศึกษาแสวงหาความรู้โดยการค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

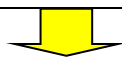
ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการเรียนรู้

- นักศึกษาปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่
- ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมจากสถานการณ์

ขั้นที่ 5 ขั้นการสะท้อนกลับ

- ผู้สอน และผู้เรียนให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน (ผลย้อนกลับภายใน และผลย้อนกลับเสริม) สิ่งที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติม ข้อดี ข้อบกพร่อง

ขั้นที่ 6 ขั้นสรุปผล

- ครูและผู้เรียนร่วมกันสรุปบทเรียน สรุปประเด็น ผู้เรียนบันทึกสรุปความรู้เป็นลายลักษณ์อักษร
- แนะนำเพิ่มเติมสิ่งที่ผู้เรียนต้องแก้ไขในการเรียนรู้ครั้งต่อไป
- เสริมแรงให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติได้ถูกต้อง

- ผู้เรียนแสดงทักษะ/บทบาท/ความสามารถที่ถูกต้อง